

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI
ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHELMŹY
Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym
PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety. Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży. Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej. Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.

Telefon 72.
OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada. Kontabankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Bynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera
Nr. 235.
Chełmża, sobota, dnia 12-go października 1929 r.
Rok II.

O silny bastion kultury polskiej na Pomorzu.

Jakie są potrzeby kulturalne Ziemi Pomorskiej.

Już przed dziesięciu laty, kiedy Pomorze miało wrócić na łono Rzplitej Polskiej, przygotowano się do stworzenia wzgl. podniesienia rodzimej kultury tej dzielnicy. I mimo, że już dziesięć lat minęło od tej chwili, mało jeszcze uczyniono w tej niezmiernie doniosłej dziedzinie i dziś jeszcze cały splot zagadnień kulturalnych na Pomorzu czeka na swoje rozwiązanie.

Przed wojną do stworzenia programu kulturalnego na Pomorzu zabrali się w roku 1904 dr. Majkowski i zgrupowani przy nim inteligenci, których znamy pod nazwą „Młodokaszubów“. Ruch ten kulturalny nie zdołał się w zupełności rozwinąć, albowiem przeszkodziła temu wojna.

Wyrazem jego są roczniki czasopisma „Gry“ i Muzeum Kaszubskie w Sopotach. Obok prac literackich i zgromadzenia zabytków kultury pomorskiej, zajęto się wówczas silnie i rozwojem zdobnictwa i przemysłu ludowego, co do dziś dnia dało poważne już rezultaty.

W dzisiejszej dobie mimo różnych wysiłków, stan rzeczy w dziedzinie podniesienia kultury rodzimej na Pomorzu przedstawia się mało lepiej, niż przed wojną, a w każdym razie nie tak, jakby tego wymagała konieczność rozwoju duchowego Pomorza.

Już przed kilku laty jeden z literatów pomorskich stwierdza, że produkcja duchowa Pomorza jest absolutnie niewystarczająca i jakościowo i ilościowo. A już dzisiaj odnosi się wrażenie, że cała rodzima inteligencja na Pomorzu zajęta jest tylko przeżuwaniami fachowych wiadomości i troską codzienną o politykę lub o własny byt, absorbuje wszystkie siły i nie zostawia czasu na sprawy kultury duchowej. W rezultacie brak nowych wybitniejszych kierunków, brak odpowiedniej lektury, a umysłowość pomorska z małym wyjątkiem zdana jest na mniej lub więcej literacko-regionalne dodatki do niektórych gazet pomorskich.

Być może, że pewna trudność tkwi w tem, że nikt w swej ilości inteligencja pomorska gubi się w morzu inteligencji z innych stron Polski i zatracza powoli cechy swego pochodzenia. Tak czy inaczej, faktem jest jednak, że rozwój rodzimej kultury polskiej na Pomorzu jest stanowczo nie wystarczający. Coprawda temu rozwojowi idzie na rękę rosnące szkolnictwo polskie, działalność polskich urzędów, praca kulturalna teatrów i różnych instytucji oświatowych, ale to jeszcze wszystko za mało.

Przedewszystkiem powstać powinien na Pomorzu uniwersytet, bo dopóki nie będzie tej najwyższej uczelni, wszelkie wysiłki kulturalne i umysłowe będą miały znaczenie drugorzędne lub polowiczne. Cały szereg zgrupowanych w Toruniu towarzystw kulturalnych i naukowych wskazuje na to, że już są w tem mieście instynktowne odruchy w kierunku organizowania sił duchowych, w kie-

Wielka katastrofa kolejowa pod Sobolewem

Trzy osoby zabite, 24 ciężko ranne.

Warszawa, 10. 10. Wczoraj o godz. 4.05 rano za stacją Sobolew w odległości 90 km. od Warszawy na małym mostku, długości około 10 m., zdarzyła się straszna katastrofa kolejowa, w której śmierć znalazły trzy osoby, a 24 odniosły bardzo ciężkie obrażenia.

Z Warszawy szedł pociąg nr 961 pociąg towarowy, odchodzący z Warszawy o godz. 1.20 w stronę Dębina. Maszynista tego pociągu Rydzewski był albo pijany, albo mocno wzburzony. Obecnie tłumaczy się iż był zdenerwowany z powodu samobójstwa swego szwagra, który rzucił się pod pociąg w dniu wczorajszym w Warszawie.

Maszynista ów mimo zamkniętych sygnałów wjazdowych, przejechał sygnał i wpadł w całym pędzie na wychodzący ze stacji pociąg osobowy ze Lwowa.

Na miejscu katastrofy rozgrywały się isticie dantejskie sceny. Miejsce to przedstawia obecnie straszny widok. Kilka wagonów zupełnie zdruzgotanych część mostu silnym zderzeniem rozbita. Wielką trudność przedstawia wydobywanie rannych

i zabitych z pod szczątków pociągu.

Natychmiast o wypadku zawiadomiono stację Dębin, która wysłała na miejsce katastrofy pociąg ratunkowy z lekarzami wojskowymi. W dwie godziny po tem przybył pociąg z Żelowa, który zabral pasażerów pociągu, którzy nie odnieśli obrażeń. Pomocy rannym udzielał felczer kolejowy, lekarze i miejscowa służba kolejowa.

Zabici zostali rozdawca bagażów pociągu osobowego Bolesław Śledziński, zamieszkały w Lublinie, oraz dwóch szeregowych 2 p. strz. kon., Stanisław Szelest i Marjan Jarocki.

Wszyscy ciężko ranni to żołnierze 2 p. strz. kon. którzy pod dowództwem st. wachmistrza Zielińskiego Wincentego jechali z Hrubiszowa do Grudziądza przez Warszawę.

Wszyscy ranni przewiezieni zostali do Dębina, a stąd ciężej ranni samolotami wojskowymi do Warszawy.

Akcja ratunkowa trwała przy świetle rozpalonych łuczyw i ognisk przy miejscu katastrofy.

„Dzień żałoby“ w Kownie.

K o w n o, 10. 10. Dziś odbył się w Kownie zainscenizowany przez władze litewskie „dzień żałoby wileńskiej“. Na domach powiewały flagi, opuszczone do pół masztu. W południe na minutę wstrzymano ruch na ulicach. O 5-ej pp. w obecności rządu w ogrodzie miejskim odbyło się opuszczenie do pół masztu flagi litewskiej.

Prez. Smetona wygłosił przemówienie, w którym zaznaczył m. in., że dzień 9-go października będzie dniem żałoby, dopóki Litwa nie otrzyma z powrotem Wilna.

Prez. Smetona wygłosił o 6-ej pop. w oficerskim klubie „Ramowe“ dłuższe przemówienie, w którym zaznaczył, że Litwę interesuje dziś najwięcej polityka zagraniczna, która stanowi wyłącznie sprawa Wilna. Co do sposobu rozwiązania sprawy

w wileńskiej mówca oświadczył: „Trudno powiedzieć, czy nastąpi to w drodze dyplomatycznej, czy z bronią w ręku, czy wreszcie na drodze jakichkolwiek kompromisów. Najprawdopodobniej sprawa wileńska będzie rozwiązana nie przez nas samych, a z pomocą czynników, któremi są zainteresowane mocarstwa sąsiednie, a mianowicie Niemcy i Rosja, nie chcące widzieć Polski jako silnego państwa.

O 8-ej wiecz. odbyło się zebranie szaulisów. Szereg mówców bardzo wojowniczo mówiło o rozstrzygnięciu sprawy wileńskiej. M. in. jeden z nich oświadczył, co następuje: „Bliski jest czas, gdy nasi wodzowie dadzą nam rozkaz i wówczas nie 10.000 a 100.000 ochotników pójdzie na Wilno, które będzie naszym“.

Akcja polska na kongresie pokoju w Atenach.

A t e n y. Komisje kongresu pokoju przyjęły wniosek delegata polskiego, wypowiadający się za wprowadzeniem do kodeksów karnych wszystkich krajów zbrodni wzywania do naruszenia terytorjum obcego.

Walki w Afganistanie.

Wojska Nadir Chana pod dowództwem brata jego szacha Wali Khana zajęły Rabul. Basza Sakao ukrył się w cytadeli, leżącej w środku miasta. Niektóre oddziały wojskowe poddały się Nadir Khanowi, i wysłały posiłki w kierunku Dżelalabad, dla wzmocnienia oddziałów, walczących z wojskami Kuochistanu, wezwanych przez Basza Sakao na odsiecz Kabulu.

runku szukania nowych dróg. I dlatego też Toruń jedynie (?) może być tym aktywnym ośrodkiem rodzimej kultury i w Toruniu powstać powinien nowy uniwersytet pomorski.

Twórczość na Pomorzu powstać musi na podłożu rodzimej kultury. Dotychczas Pomorze nie dało swoim rodzimym artystom zbyt wielkich inspiracji o podłożu regionalnem. Dotyczy to zarówno artystów-malarzy i architektów jak i literatów.

Nadzieje i oczekiwania społeczeństwa pomorskiego spoczywają więc na młodzieży zwłaszcza akademickiej. Jej ideologia i duchowy związek z ziemią rodzimą dać może podstawę do przyszłej wielkiej kultury rodzimej Pomorza.

Groźne powstanie chłopskie przeciw Sowietaom.

Moskwa. Prasa moskiewska donosi, że ostatnio na terenie Rosji wybuchły groźne powstania włościan przeciw władzy Sowietaom.

W okręgu stalingradzkim został zabity komunista Krolew oraz ranny prezes „Cita” Wasilew.

Następnie w twerskim okręgu zmobilizowani włościanie zbrojnie wystąpili przeciwko korespondentom i oddziałowi komunistycznemu, z którymi stoczyli walkę, w wyniku której zabitych zostało 5 komunistów, zaś 2 komunistów powieszono.

Dalej w Czystopolskim okręgu (Republika Tatarska) włościanie Tatarzy przed wsiami ustawili karabiny maszynowe i nie dopuścili oddziałów karanych do wsi.

Sarateanu — regentem Rumunii.

Bukareszt. Wczoraj odbyło się wspólne posiedzenie izby i senatu, zwołane jako zgromadzenie narodowe w celu wyboru nowego członka rady regencyjnej. Przystąpiono następnie do wyborów. Na ogólną ilość 493 głosujących Sarateanu, prezes jednego z wydziałów trybunału kasacyjnego uzyskał 435 głosów i został przeto uznany za wybranego. Z pośród innych kandydatów były księżę Karol uzyskał 9 głosów. Jeden głos wypowiedział się za ustrojem republikańskim. Sarateanu złożył przysięgę.

Francuzi opróżniają już nawet trzecią strefę Nadrenji.

Berlin. Pisma podają z Frankfurtu n. Menem i Spiry, że mniejsze garnizony francuskie w trzeciej strefie już zostały częściowo opróżnione a w wielu innych garnizonach rozpoczęto pośpieszne przygotowania do ewakuacji.

Cały szereg faktów wskazuje przeto, że wojska francuskie także trzecią strefę opróżnią znacznie wcześniej, niż to było przewidziane.

Dżuma w Indjach.

London. W południowych okręgach prowincji Bombaju wybuchła dżuma. W ostatnich dwóch tygodniach zachorowało 65 osób, z których 48 zmarło. We wrześniu zmarło na dżumę 100 osób. Również na północno-wschód od Bombaju wykryto ogniska zarazy.

Samolot olbrzym dla Francji.

Jak tu donoszą z Berlina, rząd francuski zamówił w zakładach „Rohrbachwerke” samolot olbrzym R. D. X. Samolot ten kosztować będzie 1 milion marek niemieckich.

Okrucieństwo zbirów czerwonych.

Mukden. Uchodźcy przybywający z okręgu Chilar w Mandżurji opowiadają o okrucieństwach, jakich się dopuszczają bandy czerwono-rosyjskie, które przeszły granicę, obrabowały i zniszczyły dwa miasteczka oraz wymordowały 84 kozaków.

Juljusz de Gastyne.

Śmiertelny pocałunek

(Przekład z francuskiego).

(Ciąg dalszy).

(120)

— Odebrał sobie życie!

Uwagę notariusza zwróciła gazeta, leżąca na fotelu. Podczas gdy matka i córka, klęcząc nad zwłokami i zanosząc się od płaczu, odmawiały modlitwę, notariusz przeczytał zakreślony artykuł.

— Tak, inaczej być nie mogło! — myślał notariusz. — Wobec rzuconego na córkę strasliwego oskarżenia o dzieciobójstwo, ten zacny, dzielny żołnierz inaczej postąpić nie mógł. Zabił się, nie uznając się zdolnym do walki, do wykrycia winnych, do zatarcia tej sprawy, o której już teraz tysiące ludzi dowiedziało się z gazety.

Notariusz zwinął dziennik, włożył do kieszeni, potem pomógł kobietom zanieść ciało do pokoju nieboszyczka, złożyć na jego łóżku. Następnie zawiadomił o wypadku sąsiadów i najbliższych przyjaciół, którzy natychmiast zgromadzili się w domu państwa de Sepones, aby pocieszać nieszczęśliwe

Wspólna deklaracja prez. Hoovera i premiera Mac Donalda.

Waszyngton, 10. 10. Ogłoszona dziś wspólna deklaracja prez. Hoovera i premiera Mac Donalda brzmi:

„Rozmowy dotyczyły głównie stosunków anglo-amerykańskich pod kątem widzenia sytuacji, wytworzonej przez pakt Kellogga. Oba rządy oświadczają, iż nietylko wojna anglo-amerykańska jest nie do pomyślenia, lecz również nieufność i podejrzliwość winny obecnie przestać wpływać na ich politykę narodową. Wymiana poglądów na sprawę zmniejszenia zbrojeń morskich doprowadziła oba narody już prawie do porozumienia, tak, że wszystkie przeszkody poprzedniej konferencji zdają się być w swej istocie obecnie usunięte. Sygnatariusze traktatu morskiego, zawartego w r. 1922 w Waszyngtonie zostali poinformowani o przebiegu rozmów anglo-amerykańskich i uczyniona została

ostatnio propozycja odbycia konferencji 5 mocarstw. W międzyczasie rządy brytyjski i amerykański prowadzi będą w dalszym ciągu rozmowy z pozostałymi mocarstwami zainteresowanymi, w celu usunięcia wszystkich możliwych trudności przed otwarcie konferencji. W związku z bezpieczeństwem, jakie daje pakt Kellogga, oba rządy żywią nadzieję, iż wobec osiągnięcia porozumienia co do parytetu obu flot we wszystkich kategoriach okrętów ustalo raz na zawsze współzawodnictwo anglo-amerykańskie w budowie okrętów, a co za tem idzie i ryzyko wojny oraz trwonienie grosza publicznego”.

Mac Donald złożył dziś wieńce na gronie Jerzego Waszyngtona i Nieznanego Żołnierza, jutro zaś wyjeżdża do Filadelfji i Nowego Jorku.

Z kraju.

Dyplomatyczne polowanie.

Jak się dowiaduje Agencja Wschodnia, w połowie listopada Prezydent Rzplitej urządzi w Spale polowanie dla członków korpusu dyplomatycznego. Polowanie potrwa cztery dni.

Sapieha złożył mandat.

Posel Enstachy Sapieha, należący do klubu B B., złożył swój mandat. Powodem tego kroku jest proces jego przeciwko skarbowi państwa o zwrot posiadłości rodzinnych, skonfiskowanych przez rząd rosyjski.

Pogrzeb Malczewskiego — w sobotę.

U wojewody Kwaśniewskiego odbyło się posiedzenie komitetu pogrzebowego Jacka Malczewskiego. Termin pogrzebu, w porozumieniu z ministrem oświaty, ustalono na sobotę rano. Zwłoki wielkiego artysty spoczną w grobowcu zasłużonych na Skalce, obok grobowca Wyspiańskiego. Pogrzeb odbędzie się w sposób uroczysty. Miasto przybrać będzie w krepę. Wieczorem zapłoną lampy okryte kirem. W chwili, gdy orszak pogrzebowy przechodzić będzie obok Wawelu, zabrzmią dźwięki dzwonu Zygmunta i wszystkich dzwonów krakowskich. W pogrzebie weźmie udział wojskowa kompania honorowa.

Herszt sekty marjawitów Kowalski przed Sądem Apelacyjnym.

Głośna sprawa herszta marjawitów Kowalskiego rozpatrywana będzie przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie na początku listopada. Jak wiadomo, wyrokiem Sądu Okręgowego w Pucku, Kowalski został skazany na 4 lata więzienia. Oslawiony z swych haniebnych przestępstw „arcybiskup” przybywa już w połowie bieżącego miesiąca w gronie opiekunów swego „kościółka” do Warszawy.

Sprawa Kowalskiego budzi wielkie zainteresowanie wśród społeczeństwa.

Delegat rządu w Polskim Czerwonym Krzyżu.

Decyzją p. ministra spraw wojskowych powołany został na stanowisko delegata rządu do spraw Polskiego Czerwonego Krzyża płk. dr. Stefan Rudzki który objął urządowanie 8 b. m.

Konsulom honorowym przyznano bezpłatne paszporty zagraniczne.

M. S. W. w porozumieniu z min. skarbu upoważniło władze administracyjne do udzielenia bezpłatnych paszportów zagranicznych obywatelom polskim, będącym konsulami honorowymi państw obcych. Upoważnienie to dotyczy osób konsulów honorowych, natomiast nie rozciąga się na ich rodziny.

Oprocentowanie wkładów czekowych

Zgodnie z uchwałą Związku Banków w Polsce została ujednostajniona stopa procentowa od wkładów czekowych we wszystkich bankach prywatnych w kraju, która wynosi obecnie 6 i pół procent w stosunku rocznym.

V kl. 19 loterii państwowej.

(27-ty dzień ciągnięcia)

Główne wygrane padły na n-ry następujące:

Premja zł 400 000 plus wygr. zł 5 000 — razem zł 405 000 padła na nr. 110562.

5000 zł. na nr. 34767

3000 zł na n-ry 18027 45410 68076 88864 155834 166624.

2000 zł na n-ry 2742 21407 33472 67460 73539 100753 104934 120153 120342 120357 142356 142620 144856 163987.

1000 zł na n-ry 47558 109941 130063 136206 159625 162730 166160 173810.

kobiety, wrzście wziął się energicznie do załatwienia niezbędnych formalności. Wytłumaczył prokuratorowi sprawę o tyle, aby śmierć pułkownika uważać za nieszczęśliwy przypadek; postarał się, aby kościół nie odmówił należytego pogrzebu.

Wszystkich spotkanych znajomych zawiadomił w taki sposób, aby uprzedzić wszelkie podejrzania i domysły. Teraz, po namyśle, był pewny, że numer gazety, nadesłany pułkownikowi, był specjalnie robiony, że w całym nakładzie pisma artykuł nie był zamieszczony.

W trzy dni po pogrzebie, w którym wziął udział prawie cały Wersal, notariusz wziął Magdaleny na stronę w salonie, podczas gdy pani Sepones odpoczywała w swoim pokoju.

Mówił do Magdaleny ze zwykłą sobie powagą ojcowską, a zarazem tkliwą dobrocią.

— Musisz mi — mówił — drogie dziecko powiedzieć całą prawdę. Jest to niezbędne, aby uprzedzić nowe zbrodnie i ukarać przestępców.

— Jestem gotowa.

— Ojciec twój odebrał sobie życie, ponieważ córkę oskarżono o dzieciobójstwo. Czy zaszła jaka scena gwałtowna pomiędzy tobą u Maussinierem?

— Tak.

Opowiedziała całą swoją przygodę, nic nie ukrywając.

— To dobrze. To wszystko jest normalne i

logiczne. Maussinier zawarł spółkę z Martą i są przygotował.

— Z Martą, tą od Trevois, malarza?!

— Tak, przecież żyją z sobą.

— Jesteś pan tego pewny?

— Tak, widziałem ich oboje w wynajętej willi w Casu Vincennes.

Magdalena uczyła po raz ostatni ból w sercu na myśl, że Oktawjusz żyje z tą piękną blondynką, ale zaraz zawstydzila się swej myśli i rzekła:

— Pan tylko, drogi panie Pousterle, jako prawdziwy przyjaciel może skutecznie walczyć z tymi łotrami. Liczymy na pana, że pomócisz ojca mego i przeschodzisz nowym nieszczęściom.

— Zrobię, co będę mógł — odparł poprosta notariusz.

Nazajutrz udał się do ojca Richard i z wielką jeszcze ostrożnością zawiadomił go o wszystkim.

— Śledzę Martę już od ośmiu dni. Ta awanturna zuchwała i okrutna, połączyła się z Maussinierem, największym łotrem na kuli ziemskiej. Przyszła po pana na zasadzie wskazówek Maussiniera, aby zawiadnąć pańskim majątkiem.

— Tak pan sądzisz?

(Ciąg dalszy nastąpi).

KINO KRYSTAL

dawniej „CONCORDJA”

Kolejowa 24.

Dziś piątek Dziś

Początek seansów o g. 7, i 9-ej

Dziś wielka premjera potężnego filmu erotyczno-salonowego produkcji polskiej, p. t.

MAGDALENA

Napięcie!

Głęboka treść psychologiczna!

Napięcie!

Podwójny nadprogram!

U W A G A: Mimo kolosalnych kosztów obrazu, ceny miejsc niezmienione.

Z Pomorza.

Toruń. (Podwójny jubileusz). W środę 9-go bm. pracownik f-y „B. Hozakowski, magazynier p. Jan Pokorniecki obchodził z małżonką swoją Antoniną z Gołębiowskich srebrne gody małżeńskie, oraz jednocześnie 25-letnie pracy zawodowej w firmie „B. Hozakowski”. P. Pokorniecki pracował już za czasów ś. p. założyciela firmy i zawsze odznaczał się sumienną pracą i gorliwością. Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu w dowód uznania przyznała p. Janowi Pokornieckiemu dyplom uznania i medal I honorowy.

Posiedzenie Pomorskiej Izby Rolniczej. Dnia 23 bm. o godz. 11 odbędzie się pierwsze plenarne posiedzenie nowowybranych radców Pomorskiej Izby Rolniczej w auli męskiego seminarjum nauczycielskiego w Toruniu, ul. Sienkiewicza 38, na którym nastąpi wybór prezesa, wiceprezesa oraz pięciu członków zarządu i ich zastępców.

Sygnalizacja na zakrętach. Dyrekcja tramwajów wprowadza sygnalizację świetlną na zakrętach, oznajmiającą zbliżenie się tramwaju. Przy zbliżeniu się tramwaju samoczynnie zapalać się będzie napis „tramwaj” zaś po przejeździe tramwaju — gasnąć. Tytułem próby ustawiono tymczasem takie sygnały na rogach ul. Kopernika i św. Ducha i Różanej, jako w najbardziej niebezpiecznych punktach. Później sygnały takie ustawione będą i w innych punktach miasta. Przydałby się bardzo taki sygnał przede wszystkim na rogu ul. i pl. św. Katarzyny, gdzie niemal każdy samochód jadący od ul. do pl. św. Katarzyny ryzykuje wpaść na nadjeżdżający od strony dworca tramwaj.

Kowalewo. (Echo poświęcenia Sądu). Jak już donosiliśmy, odbyło się poświęcenie gmachu Sądu w Kowalewie. Rano, o godz. 9-ej odbyła się Msza św. na intencję uroczystości. O godz. 12-tej przybył z polecenia ministra Cara prezes Sądu Apelacyjnego z Torunia. Aktu poświęcenia dokonał ks. proboszcz Puppel w towarzystwie ks. wikarego, poczem zabrał głos p. burmistrz Kuchler, dziękując w imieniu miasta p. ministrowi Carowi za utworzenie Sądu, na który miasto czekało i walczyło od roku 1871. Przemawiał także p. prezes Sądu Apelacyjnego. Po uroczystości, naczelnik Sądu podejmował gości zakąską.

Gdynia. (Nieszczęśliwy wypadek). Wskutek nieostrożności kucharza w pewnej restauracji przy ul. Starowiejskiej eksplodowała butelka z spirytusem denaturowanym. Spirytus rozlał się na znajdującą się w pobliżu uczennicy kucharskiej Ruksówny Marcie, która w tej chwili stanęła w płomieniach.

Mimo natychmiastowego ratunku, Ruksówna odniosła tak ciężkie rany, że w niedługim czasie zmarła.

Dochodzenie prowadzi komisariat policji państwowej.

Ofiarę wypadku odstawiono do kostnicy miejskiej na Grabówku.

Wejherowo. (Strajk robotników rolnych). Dnia 2 bm. strajkowało na majątku Sulicyce, pow. Morski 17 robotników rolnych — sezonowych. Powód strajku: nie wypłacenie 2-miesięcznych zarobków i nie wydanie deputatu. Robotnicy oświadczają gotowość natychmiastowego podjęcia pracy o ile zaległe ich zarobki zostaną im wypłacone. Przebieg strajku spokojny.

KRONIKA

Chełmża, dnia 11 października 1929 r.

Kalendarzyk.

Piątek: † Ludwika, Emaljana.

Sobota: Maksym, Walfryda.

NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Stęplewski.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni „Apteka Nowa” p. Maliszewskiego.

— Kampanja cukrowni rozpoczęta.

Największa cukrownia w Europie w naszym mieście rozpoczęła już tegoroczną kampanję przerobu buraków cukrowych. W ten sposób zatrudnienie znalazło około 3.000 robotników.

— W związku z podaną w jednym z ostatnich numerów „Przeglądu Pomorskiego” notatką o oparzeniu rob. Masłowskiego w tut. Cukrowni, podajemy na tem miejscu bliższe szczegóły.

Krytycznego dnia przyszli do Masłowskiego dwaj inni robotnicy, żądając od niego wydania soku, na co M. się nie zgodził. Wtedy jeden z nich popchnął Masłowskiego tak nieszczęśliwie, że ten stracił równowagę i, padając na ziemię, chwycił za kurek rury sokowej i takowy otworzył. Policja osadziła owych „amatorów na sok” w areszcie, zaś ofiarę odwieziono do szpitala w miejscu.

— **Tania okazja.** W oknie wystawowym „Drukarni Przemysłowej” wystawiony jest obraz „zimny”, który wyszedł z pod pendzla p. B. Kasprowicza z Chełmży. W obraz ten włożył autor całą energię swej malarskiej duszy, gdyż jeszcze przed zimą tak pięknie umiał scharakteryzować ponury i smutny jej wygląd. Obraz powyższy przeznaczony jest na sprzedaż i to za bardzo niską cenę.

P. Kasprowicz wykonuje na życzenie obrazy wielkie i małe w rozmaitym gatunku.

— **Nowa placówka narodowa w Chełmży.** W ostatnich dniach została uruchomiona w naszym mieście nowa placówka, przedsiębiorstwo rolniczo — handlowe przy ulicy Toruńskiej 37.

Właścicielem tej placówki jest znany i ceniony Obywaleł naszego miasta p. Tadeusz Radomski. Wszystkim zainteresowanym polecamy gorąco nowopowstałą na naszym gruncie placówkę, z naszej zaś strony dodajemy serdeczne „Szczęść Boże nowemu przedsiębiorstwu”. Redakcja.

— **Organizowanie obrony przeciw gazowej i przeciwlutniczej społeczeństwa jest dowodem wielkiej roztropności narodu miłującego wolność i brzydzącego się wojną.** Twórzmy silne kadry L. O. P. P.

Gielda zbożowa

POZNAŃ dnia 5. 10. 1929 roku

placono za 100 kg. w zł.

Zyto nowe	25,00—24,50
Pszonica nowa	37,00—39,00
Jęczmień przemi. 'owy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	27,00—30,00
Owies	21,75—23,75
Mąka żytnia 70 proc.	36,75—40,00
Mąka pszen. 65 proc.	57,50—61,50
Otręby żytnie	17,25—16,25
Otręby pszenne	19,25—18,25

Program

uroczystości obchodu 150-letniej rocznicy ku czci Kazimierza Pułaskiego w dniu 13 października 1929 r.

1) Dnia 13 października 1929 r. o godz. 8¹/₄, przed poł. zbiórka p. p. Przedstawicielei władz i urzędów, Towarzystw i Cechów z sztandarami na dziedzińcu szkoły chłopców.

2) O godz. 8³/₄ pochód z orkiestrą na uroczyste nabożeństwo.

3) O godz. 9 ej uroczyste nabożeństwo.

4) Po nabożeństwie pochód przez miasto — defilada w rynku.

5) Tego samego dnia o godz. 8-ej wieczorem w lokalu „Willi Nowej” uroczysta akademja z bardzo urozmaiconym programem i to: przedstawienie teatralne, odczyt, śpiewy, deklamacje, popisy muzyczne etc. Podczas przerw przygrywać będzie orkiestra.

6) Zakończenie akademji.

W tym dniu winien cały naród polski dać wyraz swej czci dla rodaka — bohatera.

Komitet zwraca się do Szanownego Obywatelstwa miasta Chełmży i okolicy z gorącą prośbą, by w dniu tym okazało jak dotychczas swój patriotyzm, udekorowało domy sztandarami narodowymi, brało udział w nabożeństwie, pochodzie, akademji.

Chełmża, dnia 8. X. 1929 r.

Komitet Powiatowy:

Ks. prał. Szydzik, Ks. prob. Marchlewski, Dyr. Bonin, Dr. Wyszkowski, adwokat i notariusz Czarliński posiedz. dóbr, Kurzętkowski, burmistrz, Nowicki, radca.

Z urzędu:

Leśniewicz, Insp. Szkolny, Masojada, Pow. Ref. oświatowy, Stetkiewiczówna, Ref. oświatowa, Wiśniewski, Sekretarz policyjny.

Kino „Kryształ”.

Magdalena.

Ze szczerem uznaniem przyklasnąć można Dyrekcji kina „Kryształ”, że nie szczędząc kosztów ani nakładu, pragnie wszystkim bez wyjątku bywałcom i sympatykom kina dać możność oglądania obrazów zdrowych, pouczających.

Dziś, poraz pierwszy ukaże się na srebrnym ekranie kina „Kryształ” potężny 10-cio aktowy dramat współczesny **produkcji polskiej**, dramat erotyczny pt. **Magdalena**. Treść, fabuła, zdjęcia tego obrazu wywierają na widzu głębokie wrażenia. Poważna myśl psychologiczna, przelana w osoby Berudy, Magdaleny, Marka i Irmy, daje tak mężczyźnie jak i płci pięknej możność oceny charakteru, by później zalety udoskonalić, zaś wady wykorzenić i postawić swą psychologję, charakter na idealnym poziomie.

Dla szczupłości miejsca nie zamieszczamy streszczenia, gdyż sądzymy z drugiej strony, że sam tytuł „Magdalena”, jest reklamą największą. Zalecamy Wam jednak, ojcowie — matki, bracia — siostry, starzy i młodzi, ty nadziejo przyszłości, pracujcie nad udoskonaleniem waszych charakterów. Pomocą w tem będzie wyświetlany dziś, jutro i w niedzielę w kinie „Kryształ” obraz pt. „Magdalena”. Nadprogram podwójny! Nie traćcie okazji, żałować tego nie będziecie napewno! Zatem do kina „Kryształ”!

Dział gospodarczy.**Realizowanie unifikacji w rolnictwie.**

Wczoraj nastąpiło połączenie okręgowego tow. rolniczego pow. warszawskiego z okręgowym związkiem kółek rolniczych pow. warszawskiego w jedno okręgowe tow. organizacji kółek rolniczych. Uchwała zapadła na posiedzeniach zarządów tych instytucji. Po wspólnym posiedzeniu zarządów, odpowiednią uchwałą złożyła wspólna delegacja starości p. W. Gajewskiemu.

W województwie warszawskim powiat warszawski jest pierwszym, w którym połączenie to nastąpiło. Za przykładem pow. warszawskiego pójdą niewątpliwie pozostałe powiaty województwa. Prezesem wspólnego zarządu tow. obrano p. Piotra Bagniewskiego.

Ilość protestów wekslowych zmniejsza się.

Zestawienia Banku Polskiego z działu dyskonta weksli wskazują na dalszą poprawę stosunków na rynku wekslowym i spadek cyfry protestów wekslowych. Podczas gdy w sierpniu protesty objęły 5,21 proc. weksli zdyskontowanych w Banku Polskim, to we wrześniu liczba weksli protestowanych wynosiła już tylko 4,42 proc. Poprawę tę przypisują koła fachowe przede wszystkim uruchomieniu

nie znacznych kredytów dla rolnictwa, co musiało się odbić dodatnio na rynku wewnętrznym. Ponadto należy tę poprawę przypisać staranniejszemu doborowi materiału wekslowego przez przemysłowców.

Obrady cukrowników.

Ostatnio toczyły się obrady przedstawicieli wszystkich związków przemysłu cukrowniczego w sprawie uregulowania stosunków cukrownictwa. Naradzano się głównie nad ustaleniem kontyngentów wewnętrznych dla każdej poszczególnej cukrowni, pracującej na terenie Rzplitej.

W posiedzeniach brali udział w charakterze obserwatorów przedstawiciele biura prezydium rady ministrów.

Nowa rata podatku majątkowego i od nieruchomości.

Ministerstwo Skarbu zarządziło pobranie nowej raty podatku majątkowego. Właściciele nieruchomości płacą tę ratę w wysokości 0,6 proc. od wartości majątku, wziętego w roku 1923-24 za podstawę do wymiaru podatku. Każdy płatnik tego podatku otrzyma osobny nakaz, z wyznaczeniem wysokości raty, która winna być uiszczona do 10 grudnia 1929 roku.

Również państwowy podatek od nieruchomości na rok 1930 został zaprojektowany przez rząd w

dotychczasowej wysokości, to jest 7% rocznie. Razem z 10 proc. dodatkiem wyniesie 7,7 proc.

Stowarzyszenie kupców zbożowych nasiennych na Pomorzu.**Notowanie**

z dnia 7 października 1929 r.

Ceny za 100 kg. franc stacja załadowania na Pomorzu.

Pszonica dworska	37,50 — 38,50
Żyto nowe	24,50 — 25,50
Jęczmień dworski	25,52 — 26,00
Jęczmień targowy	24,00 — 25,00
Owies	22,00 — 23,25
Mąka pszenna 65 %	61,00 — 64,00
Mąka żytnia 70%	36,50 — 00,00
Otręby pszenne	20,00 — 19,00
Otręby żytnie	18,00 — 17,00

Ogólne usposobienie chwiejne.

Bank Polski płacił dnia 23 września za:

dolary amerykańskie	8,85 -- 8,84
funtów szterlingów	43,19
franki szwajcarskie	171,57
franki francuskie	34,86
marki niemieckie	211,69

ZAWIADOMIENIE!Wystąpiłem z firmy **Zbożowiec** i uruchomiłem własne przedsiębiorstwo, pod firmą**Tadeusz Radomski** Przedsiębiorstwo rolniczo-handlowe

W zakres działalności mej wchodzi:

Zakup i sprzedaż wszelkich ziemiopłodów sztucznych nawozów, nasion, paszy, mąki, artykułów opałowych i budowlanych, samochodów, opon, maszyn i narzędzi rolniczych.

Moja 25-letnia praca w branży zbożowo-maszynowej daje PT. Klientom pełną gwarancję, za fachową i sumienną usługę.

TADEUSZ RADOMSKI
przedsiębiorstwo rolniczo-handlowe

Biuro — Toruńska 37. Telefon 137.

Odezwa!

Z okazji uroczystego obchodu 150-letniej rocznicy ku czci Kazimierza Pułaskiego w dniu 13. października 1929 r. urządzono przez gminę miasta Chełmży, uprasza się Szan. Obywatelstwo gorąco o gremjalne branie udziału w uroczystościach podanych w programie z dnia 8 bm., oraz o udekorowanie domów chorągwiami i t. p., by dać wyraz całemu narodowi polskiemu swej czci dla rodaka-bohatera.

Chełmża, dnia 11. 10. 29 r.

MAGISTRAT

Dr. Wyszowski, burmistrz w z.

Dobrze położony
skład**kolonialny**

w Chełmży z dwoma pokojami zamienię na dwa pokoje z kuchnią.

Zgłoszenia skierować do "Przeglądu Pomorskiego".

Nauki

księgowości, korespondencji i stenografii udziela

G. Vorreaurewizor ksiąg
Bydgoszcz
ul. Jagiellońska 14.**Piłki**

w rozmaitych wielkościach i kolorach stale na składzie.

Druk. Przemysł.**Przemysł i handel**

zamało docenia znaczenie reklamy, skutkiem czego publiczność niema możliwości zaznajomienia się z danymi artykułami. Kupiec polski musi brać przykład z zachodu i jaknajwięcej reklamować a ogłoszenie nawet — — — — — najmniejsze w

"Przeglądzie Pomorskim"

zapewnia interesantom

pożądaný skutek!Nowy wynalazek
XX. wieku**Płaski zegarek**

tylko

zł. 5,93

(zam. 25)

Wysyłamy pocztą za zaliczeniem elegancki zegarek nikielowy. Ohód dźwięczny na kamieniach. Wyregulowany do minuty z gwarancją za dobry chód na 8 lat, 2 szt. 11,60, 4 szt. 22,68, 6 szt. 33,60. Lepszego gatunku 7,75, 9,50, 11,50, 15, 18, 21, 25, 35 zł. Na rękę z paskiem 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 i 57 zł. Z francuskiego nowego złota 15,50, 2 szt. 30, 3 szt. 44 zł, ręczne z paskiem lepszego gatunku 20, 25, 37, 45, 55 zł. Budziki stołowe 15, 17 i 10. lepszego gatunku 25, 30 i 40 zł. Łańcuszki z nowego złota po zł. 2, 15, 3, 3,75, 4,85 i 6 zł. Za kosztą przesyłki płaci kupujący.

Adres zegarm.:

Józef Jakubowicz, Warszawa
Sienna 27, Oddz. 54.

Firma egzystuje od roku 1900. Nagrodzona wieloma złotymi medalami i krzyżami. Mnóstwo listów dziękczynnych. Z powodu braku miejsca zamieszczamy niektóre: Nr. 4310). Zegarek otrzymałem, za który bardzo dziękuję, chodzi co do minuty i bardzo miły dla oka. Ku mojemu niemiłemu zdziwieniu chodzi lepiej od „Omegi”, który robi różnice napręd albo w tył. Zegarek otrzymany od Pana nie robi żadnej różnicy, tak dał się dokładnie wyregulować, proszę o łaskawe przysłanie mi możliwie w krótkim czasie jeszcze dwa zegarki płaskie, nikielowe. Po otrzymaniu zrobię zamówienie na większą ilość dla całego biura. Z poważaniem Jan Kałużyński, Lublin. (Nr. 3455) Sz. P. uprzejmie proszę o wysłanie jeszcze jednego zegarka z fr. nowego złota. Przy tej sposobności mamy zaszczyt podziękować za otrzymane 3 zegarki z których jesteśmy zadowoleni. W najbliższych dniach wyślę zamówienie na kilka zegarków dla Koła Młodzieży w Gołębiawku. Z poważaniem Stanisław Borowicz, prezes Tow. Rolnictwa w Kutnie.